

Warszawa, 25/01/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-578865-VI/08/AW

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Prof. dr Jan Vincent-Rostowski
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 12
Warszawa

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Pragnę po raz kolejny zwrócić się do Pana Ministra z prośbą o podjęcie działań w zakresie regulacji zmierzających do unormowania sytuacji prawnej posiadaczy papierów wartościowych gwarantowanych przez Państwo Polskie.

Chodzi w szczególności o obligacje z tytułu: pożyczki stabilizacyjnej z 1927 r., premiowej pożyczki dolarowej z 1939 r. pożyczki narodowej z 1934 r., pożyczki inwestycyjnej z 1935 r., pożyczki konsolidacyjnej z 1936 r., wewnętrznej pożyczki państwowej z 1937 r.

Pierwsze wystąpienie w tej sprawie zostało skierowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich Panią prof. dr Ewę Łętowską do ówczesnego Ministra Finansów w dniu 22.XII.1988 r. Kierując następnie dziesiątki wystąpień, Rzecznik mając świadomość określonych trudności faktycznych i prawnych, a także ograniczonych możliwości budżetu Państwa wskazywał na konieczność normatywnego uregulowania omawianej sprawy. Do chwili obecnej nie ukazał się żaden akt prawny regulujący kwestię obsługi zobowiązań wynikających z emisji przedwojennych papierów wartościowych.

W dniu 24 kwietnia 2007 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał połączone skargi konstytucyjne dotyczące wykupu przez Skarb Państwa obligacji wydanych przed 1939 rokiem.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

- art. III i art. XIX ustawy z dnia 18 lipca 1950 r. - Przepisy wprowadzające przepisy ogólne prawa cywilnego są zgodne z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 i art. 2 Konstytucji.

- art. XXXV ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny jest zgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 i art. 2 Konstytucji.

- art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny w zakresie, w jakim ogranicza dostęp do waloryzacji sądowej, zagwarantowanej w art. 358¹ § 3 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, w odniesieniu do zobowiązań pieniężnych powstałych przed dniem 30 października 1950 r., wynikających z obligacji emitowanych przez Skarb Państwa jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją na okres 12 miesięcy od daty ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 12 ust. 1 ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny ogranicza dostęp do waloryzacji sądowej, zagwarantowanej w art. 358(1) § 3 k.c. do zobowiązań pieniężnych powstałych po dniu 30 października 1950 r. i zamyka skarżącym możliwość odwołania się do tego mechanizmu, a sądowi jego zastosowanie. Rozwiązanie uniemożliwiające sądową waloryzację zobowiązań pieniężnych powstałych po dniu 30 października 1950 r. wyłącznie ze względu na kryterium terminu ich powstania jest niezgodne z Konstytucją RP.

W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, iż decyzja w kwestii ustawowego uregulowania samej możliwości oraz - ewentualnie - zakresu (wysokości) zadośćuczynienia osobom będącym posiadaczami przedwojennych papierów wartościowych gwarantowanych przez Państwo należy do prawodawcy. Trybunał Konstytucyjny nie może zastępować ustawodawcy.

Jednak, w wypadku podjęcia prac nad ustawodawstwem zmierzającym do przynajmniej częściowego zadośćuczynienia osobom, które w związku z wojną lub z przeobrażeniami ustrojowymi następującymi bezpośrednio po jej zakończeniu, utraciły majątki, nie powinno się pozostawiać poza zakresem tej regulacji pewnych kategorii podmiotów z powodu przyjętego określonego katalogu przedmiotowego. Takie

ograniczenie, jak wynika ze standardów zakreślonych w dotychczasowym orzecznictwie TK, powinno znajdować uzasadnienie w świetle konstytucyjnych zasad równości i proporcjonalności.

Trybunał Konstytucyjny zdecydował się na odroczenie wejścia w życie utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją, dając tym samym Parlamentowi czas na uregulowanie sytuacji prawnej posiadaczy przedwojennych obligacji. Jeżeli w tym w okresie Parlament nie uchwali odpowiednich uregulowań, wówczas strony uzyskają możliwość realizacji swoich uprawnień na drodze sądowej z zastosowaniem waloryzacji dochodzonych roszczeń. Orzeczenie Trybunału usuwa przeszkodę formalną uniemożliwiającą takie działania.

W związku z tym kwestia przeliczenia ceny za jakie te papiery mogły być wykupione nie jest kwestią prostą ani oczywistą i nie może być sprowadzona do uwzględnienia inflacji występującej na przestrzeni ostatniego półwiecza.

W tej sytuacji, w mojej opinii kwestia wykupu przedwojennych papierów wartościowych powinna być uregulowana w sposób kompleksowy. Wydanie stosownego aktu prawnego istotne jest również z punktu widzenia moralnego oraz z punktu widzenia wiarygodności Państwa Polskiego.

Walu tego nie mają indywidualne orzeczenia (nawet Sądu Najwyższego) - ponieważ w odniesieniu do licznej grupy obywateli, którzy na przestrzeni ostatnich 17 lat dochodzili nieskutecznie swoich praw z tytułu wykupu przedwojennych papierów wartościowych orzeczenia te nie będą miały znaczenia dla ich sytuacji procesowej (brak możliwości np. wznowienia postępowania itp.).

Uprzejmie proszę Pana Ministra o informację, czy prace mające na celu ustawowe uregulowanie sytuacji przedwojennych posiadaczy papierów wartościowych gwarantowanych przez państwo polskie zostały podjęte i na jakim etapie obecnie się znajdują.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski